

HOLEKALENDEREN 2020

BRUER I HOLE

Foto: Sven Alexander 2009

I Hole er det talløse bekker og små vassdrag som skal krysses av stier, gårdsveier eller riksveier, med høyst varierende trafikkgrunnlag. Fra vikingtiden er det ikke så mye å finne, men det er unntak. For eksempel er det i ei myr ved dagens bilvei mellom Svingerud på Røyse og Sørums i Steinsfjerdingen rester av en gammel jordbru, ei jordfylling med dype grøfter på begge sider. Fogd Iver Wiel skrev i 1743 at Sigurd Syr satte fredløse til å bygge jordbrua, «- - og fik samme for saadant Arbejde deres Fred igjen.»

Dessverre er de fleste av de gamle små og oppfinnsomme bruløsningene erstattet av rør av plast, betong eller korrugert stål. Et typisk eksempel på dette er brua over Steinsevja, så vel som talløse stikkrenner.

Brua som er vist her kalles Langebru eller Amtsbrua, og er ei tørrmurt steinhvelvbru med en merkestein som viser grensen mellom Buskerud og Akershus. Til brua er det nytted stedefgen stein, og byggemåten er kjent helt tilbake til romertid, dvs. to tusen år siden.

Stor trafikk og tyngre kjøretøy førte til forfall, så brua måtte restaureres i 1995.

Fotoet er tatt i forbindelse med en markering av kulturminneåret 2009. Den 4. oktober det året var det et arrangement ved brua hvor det ble fokusert på den gjennomførte restaureringen av den gamle kongeveien, som er en del av mangfoldet i vår kulturarv. Ett av innslagene var Sarah Bye, den gang 18 år, nå en internasjonalt anerkjent fiolinist, som underholdt med fiolinspill.

SKARET OVERGANGSBRU

Foto: Sven Alexander 2019

Denne brua ble bygget omkring 1986 i forbindelse med åpningen av den nye veitraseen for E16 gjennom Skarettunellen som eliminerte Nordlandssvingen og omkjøringen om Skaret. Krysset mellom RV285 (Lierdalen) og E16 var tidligere ved Skaret, men nå ble det laget et planfritt kryss her ved å la den nye traseen for E16 gå i bru over den gamle traseen like nedenfor Skarettunellen.

Brua er plasstøpt, og har en spennvidde på ca. 8 meter. Fordi de to veiene ikke krysser i rett vinkel, er imidlertid undergangen ca. 40 meter lang, til tross for at veien over (E16) bare har en bredde på ca. 15 meter.

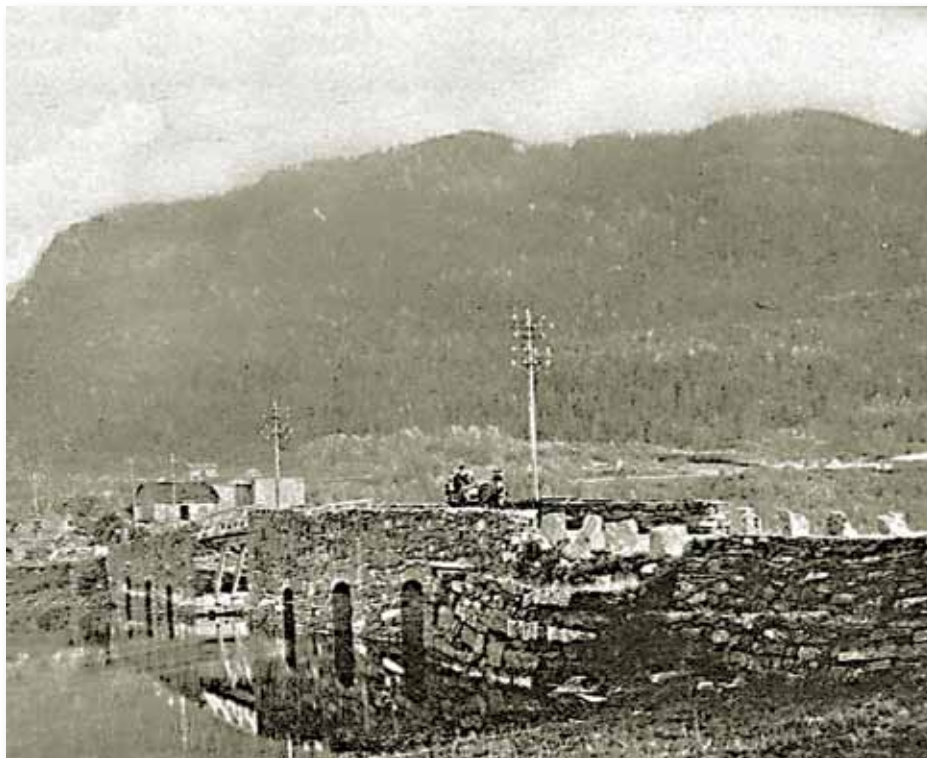
Januar

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
1			 1	2	☾ 3	4	5
2	6	7	8	9	○ 10	11	12
3	13	14	15	16	☾ 17	18	19
4	20	 21	22	23	● 24	25	26
5	27	28	29	30	31		

1.: 1. nyttårsdag

KROKSUNDBRUA / SUNDØYBRUA

Fotograf ukjent, antagelig tatt ca. 1890.

Den første kryssningen over Kroksundet sto ferdig i 1807, og ble anlagt i forbindelse med byggingen av den bergenske kongevei mellom Lommedalen og Sundvollen over Krokskogen. Den består av to fyllinger, to øyer og steinbrua mellom Sundøya og Slettøya. Veien ble åpnet fram til Sundvollen i 1805, der det var sundsted. Arbeidene med å bygge ei bru ble startet av militære mannskaper alt i 1806, men de rakk bare å få østre fylling mellom Sundvollen og Sundøya ferdig før krigen med Sverige satte en stopper for det videre arbeidet.

Den første brua var ei flytebru gjort av tømmer, med en lem midt på som kunne løftes slik at båttrafikken kunne passere sundet. Utpå 1850-tallet ble det bygget ei steinhvelvbru der, med et spenn av treverk på midten. Den gamle steinbrua, som hadde sterkt hvelvet veibane, er nå gang- og sykkelbru.

Februar

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5						1	2
6	3	4	5	6	7	8	9
7	10	11	12	13	14	15	16
8	17	18	19	20	21	22	23
9	24	25	26	27	28	29	

SKOGBILVEIBRU VED NESTUNELLEN

Foto: Sven Alexander 2019

Denne brua ligger ved begynnelsen av Nesseterdalen, ca. 300 meter nord for nordenden av Nestunellen. Brua ble bygget i perioden 1985 til 1988. Det er i dag svært liten trafikk på denne brua, det synes tydelig ved at veien er nærmest gjengrodd, og det er så vidt hjulsporene synes.

Brua er laget av prefabrikkerte betongelementer med en lengde på ca. 18 meter. Elementene har et I-formet tverrsnitt, med samme bredde på over- og underflens. Flensene har en svak notfjær utførelse på sidene, som gjør at elementene låser seg til hverandre når de monteres tett, og samvirket mellom elementene sikres ved stag på tvers. Dermed fungerer brua som en plate i stedet for som individuelle bjelker. Dette muliggjør liten byggehøyde.

Mars

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9							1
10	☾ 2	3	4	5	6	7	8
11	○ 9	10	11	12	13	14	15
12	☾ 16	17	18	19	20	21	22
13	23	● 24	25	26	27	28	29
14	30	31					

20.: Vårjevndøgn 29.: Sommertid starter

BRUA OVER STEINSEVJA

Steinbrua over Steinsevja, malt av Johannes Thrap-Meyer 1917.

Seltebekken kommer fra Selte-gårdene, og renner nordøstover mot Stein gård og ut i Steinsfjorden. På grunn av behovet for flere adkomster til åkrene, og som en forbindelse mellom Øvre og Nedre Stein, var det behov for ei bru over Seltebekken ved evja. Man vet ikke når det først ble bygget en overgang her. Johannes Thrap-Meyer, født på Stein gård i 1898, malte i 1917 brua over Steinsevja. Maleriet viser landkar bygget av stein, med ei diger steinhelle som danner brua over evja. Det var slik det så ut for omkring 100 år siden.

I dag er brua erstattet av et par mindre dekorative betongrør. Antagelig har rørene større bæreevne enn den gamle steinhella. Det kan være nødvendig da dagens jordbruksmaskiner er adskillig tyngre enn en hest som trekker en slåmaskin. Imidlertid ser det ut som det er den gamle steinhella som nå ligger over rørene.

Foto: Sven Alexander 2018.

Kilde: Margit Harsson:
Stein – en storgård på Ringerike.
Utgitt i 2000.

April

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14			☾ 1	2	3	4	5
15	6	7	○ 8	9	10	11	12
16	13	14	☾ 15	16	17	18	19
17	20	21	22	● 23	24	25	26
18	27	28	29	☾ 30			

5.: Palmesøndag 9.: Skjærtorsdag 10.: Langfredag 12.: Første påskedag 13.: Andre påskedag

GANGBRU PÅ KROKSKOGEN

Foto: Sven Alexander 2012

Dette er ei litt spesiell bru som ligger i stien mellom Kleivstua og Kongens utsikt, omtrent en kilometer fra Kleivstua. Den krysser et myrsig, og består av tømmerstokker som hviler på noen av de få faste punktene som finnes i myra. På tvers av tømmerstokkene er det lagt på et plankedekke som danner stien. Som toppen av luksus er det til og med laget et rekkverk! Det har vært vanskelig å finne noen sikre opplysninger om denne konstruksjonen, men den vedlikeholdes av Utsiktens Venner, som Trygve Ellingsen ledet i alle år. Rekkverket ble satt på i 2004, samme år som «Utsiktens venner» ble stiftet. Brua ble rettet opp i 2018. De holeværingene som er spurt mener at den første utgaven av denne brua ble bygget i 50-årene.

Brua er det som ofte kalles for ei klopp, som er en eller flere trestammer eller steinheller lagt tvers over et vannløp eller ei myr. De er de enkleste bruene en kjenner til. Ofte er det spikret bordbiter på toppen, for å holde delene sammen og gjøre det jevnere å gå. De er lette å vedlikeholde og eventuelt erstatte, og en slipper å bygge vanlige bruer, som krever stein til fundamenter. Ei klopp er tilstrekkelig så lenge krysningen er til fots.

Mai

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18					 1	2	3
19	4	5	6	○ 7	8	9	10
20	11	12	13	● 14	15	16	 17
21	18	19	20	21	● 22	23	24
22	25	26	27	28	29	● 30	 31

1.: Off. høytidsdag 17.: Grunnlovsdag 21.: Kristi Himmelfartsdag 31.: Første pinsedag

STORØYBRUA

Foto: Sven Alexander 2018

For beboerne på Storøya var forbindelsen til fastlandet alltid et problem. I tillegg til persontransport skulle gårdens produkter bringes til markedet. I årenes løp er mange muligheter brukt, med båt som det mest selvfølgelige alternativet, og på isen om vinteren. Men i vårløsningen, og om høsten før isen ble trygg, kunne det i lengre perioder være umulig for folkene på Storøya å komme over til fastlandet.

Man hadde drømt om bru i mange år, og i begynnelsen av 70-årene begynte planleggingen av den brua som er der i dag. Sundet er 430 meter bredt. Man valgte å satse på ei flytebru i betong mellom to fyllinger, fordi i to tredjedeler av sundet er bunnen 18 meter med leire før en når fjell. Fyllingen på landsiden er ca. 50 meter lang, og her gikk det med 11.000 m³ masse. Mot øya er fyllingen ca. 170 meter, og den krevde 44.000 m³ masse. Brua er satt sammen av 25 betongelementer på 5×5×2,5 meter, og er ca. 150 meter lang. Flytebrua er fortøyd til landkarene, og elementene holdes sammen med fire ståltau. I begge ender er det en «klaff» på ca. 20 meter inn til landkarene for å ivareta skiftende vannnivå i Tyrifjorden. I fyllingen mot øya er det satt inn et korrugert stålrør på 5,5×5×14,5 meter for gjennomseiling.

Under brua ligger et bobleanlegg slik at det er isfritt hele vinteren. Byggestart var i 1978, og brua ble innviet 8. januar 1981.

Kilde: Kjeld Nørgaard: *Storøen i Tyrifjorden*, utgitt i 2001

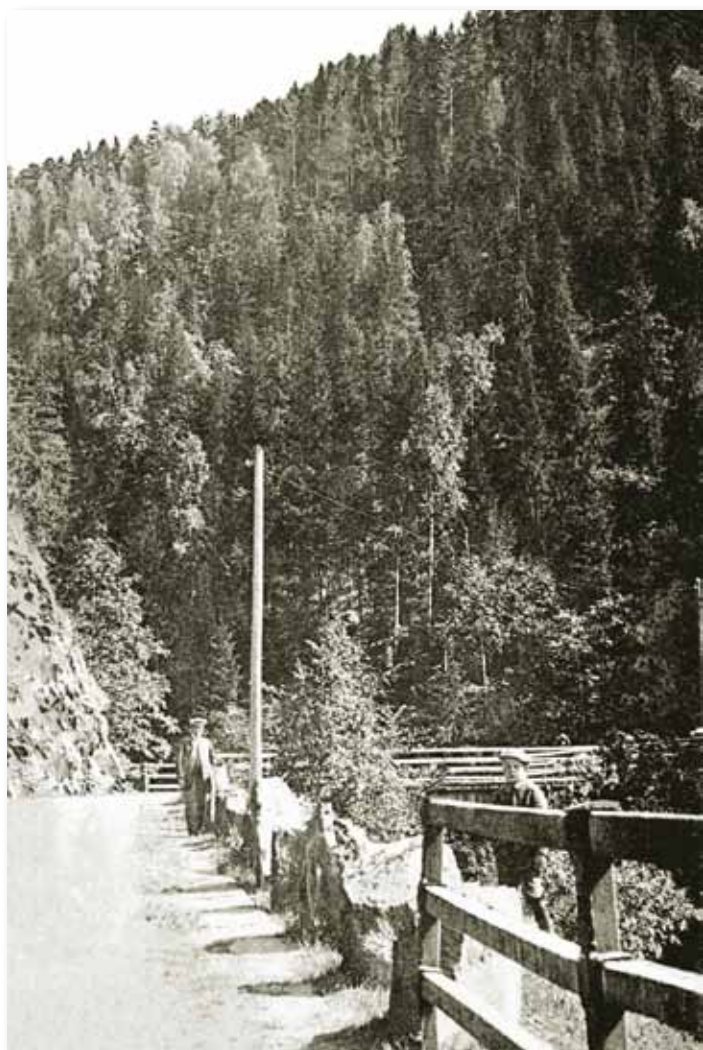
Juni

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
23	1	2	3	4	○ 5	6	7
24	8	9	10	11	12	● 13	14
25	15	16	17	18	19	20	● 21
26	22	23	24	25	26	27	● 28
27	29	30					

1.: 2. pinsedag 20.: Sommersolverv

SØNSTERUDBRUA

Fotograf ukjent, antagelig tatt omkring 1910.

Her er det ingen bru lenger, men i tidligere tider var det ei trebru her. Den krysset høyt over Sønsterudelva, og var et helt avgjørende ledd i veien mellom Oslo og Sundvollen da den ble bygget i 1850-årene. Basert på fotoet later det til at brua hadde trebjelker som var understøttet av skråstilte tømmerstokker som var forankret på hver side av Sønsterudelva. Brudeket var sannsynligvis grove planker.

På dette stedet er veien lagt om flere ganger: En eller annen gang før krigen ble Sønsterudelva lagt i rør, og ei steinfylling erstattet den gamle trebrua. Frem til 1970-årene gikk veien rundt fjellveggen på venstre side i fotoet, men da Sønsterudtunellen ble bygget ble trafikken fra Oslo ledet gjennom tunellen, mens trafikken mot Oslo gikk på den gamle veien. Årsaken var at tunelltvrrsnittet var for lite til å tillate trafikk i begge retninger i henhold til nye normer.

I 1988 ble den 1276 meter lange Nestunellen åpnet, så nå er det bare trafikken til og fra Utstranda som går over fyllinga der den gamle trebrua var.

Juli

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
27			1	2	3	 4	○ 5
28	6	7	8	9	10	11	12
29	● 13	14	15	16	17	18	19
30	 ● 20	21	22	23	24	25	26
31	● 27	28	 29	30	31		

RINGHAUG KRYSNING

Foto: Sven Alexander 2019

Ringhaug kryssning er vegvesenets betegnelse på brua som tar E16 over Røyseveien mellom bensinstasjonene på Vik. Denne brua muliggjør et toplan kryss mellom E16 og det lokale veinettet på Vik. Brua ble bygget i 1992 i forbindelse med omleggingen av E16. Veien ble åpnet for trafikk i 1993.

I vegvesenets papirer er brua beskrevet som «Bru i fylling, plassprodusert kulvert». Uten å bruke fagspråket betyr det at betongbrua er støpt på stedet, og det brukes betegnelsen kulvert da brudekket og landkarene er en enhet. E16 ligger her på ei fylling for å få jevn stigning opp til Steinsåsen, derfor passet det å legge brua her hvor man ikke behøvde å senke Røyseveien mye for å få tilstrekkelig høyde under brua. Bruas lengde er 16 meter.

August

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
31						1	2
32	○ 3	4	5	6	7	8	9
33	10	● 11	12	13	14	15	16
34	17	18	● 19	20	21	22	23
35	24	● 25	26	27	28	29	30
36	31						

PADDEVIKA GANGBRU

Foto: Sven Alexander 2018

Denne gangbrua er ikke spesielt vakker, men den er svært funksjonell, og var i sin tid relativt billig. Brua har to spenn parallelt med E16 for å få tilstrekkelig høyde over veibanen, mens spennet som krysser veien ligger ca. 90° på de to andre, og alle tre har en spennvidde på litt over 20 meter.

Brua er bygget i 1987, og i hvert spenn er det to prefabrikkerte betongbjelker med gitterrist imellom. Gitterristen er opplagt på vinkeljern som er festet på innsiden av bjelkene. Bjelkene har et tverrsnitt på 300 × 700 mm, og betongen som er brukt har det som heter fasthetsklasse C55. Til sammenligning er det meste av «hjemmelaget» betong i størrelsesorden C10 til C15. Hver av bjelkene veier ca. 11,5 tonn.

Paddevika kalles også for Øgardsvika. Brua gir fotgjengere trygg adkomst fra E16 til boligene i Sundet og Kroksundåsen. Det er Braksøya vi ser i bakgrunnen.

September

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
36		1	○ 2	3	4	5	6
37	7	8	9	● 10	11	12	13
38	14	15	16	● 17	18	19	20
39	21	22	23	● 24	25	26	27
40	28	29	30				

STEINHVELVBRU I KROKKLEIVA

Denne steinhvelvbrua ligger der hvor stien i Krokkleiva krysser Kleivbekken, noen få hundre meter nedenfor Kleivstua. Det er rimelig å anta at brua ble anlagt i 1805 i forbindelse med byggingen av den bergenske kongevei over Krokskogen til Sundvollen. Kravet var at veien skulle være kjørbare med hest og kjerre. Siden de synlige steinene er såpass mosegrodde er det nærliggende å tro at dette er slik brua opprinnelig var da den ble bygget. Det vil si at det trolig ikke har vært behov for å restaurere den.

Det spesielle med bruer konstruert som steinhvelv er at geometrien gjør at det aldri blir strekk i bruhvelvet. Steinene holdes på plass fordi de alltid ligger og trykker på hverandre. Derfor behøves det ingen liming eller ytre strekkforbindelse mellom steinene.

Foto: Sven Alexander 2018

Oktober

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40				○ 1	2	3	4
41	5	6	7	8	9	● 10	11
42	12	13	14	15	● 16	17	18
43	19	20	21	22	● 23	24	25
44	26	27	28	29	30	○ 31	

LANGEBRU / AMTSBRUA

Fotograf ukjent, antagelig tatt på tidlig 1900-tall og fargelagt i etterkant.

Den bergenske kongevei over Krokskogen til Sundvollen sto ferdig i 1805, men den ble først offisielt åpnet i 1807. Kongevei ble den imidlertid først i 1826, da veien over Krokskogen offisielt tok over etter den bergenske kongevei via Gjelleråsen og Hadeland. Statusen som hovedvei mellom Christiania og Ringerike opphørte da den nye veien over Sollihøgda sto klar i 1858.

Helt sørøst i Hole ligger Langebru; antagelig kalles den det fordi det har vært ei kavlebru her i tidligere tider. Ei kavlebru er en vei eller sti over myrer som er forsterket med kavler, det vil si runde eller kløvde stokker som er lagt tett inntil hverandre, vanligvis på tvers av ferdselsretningen. Stokkene fordeler belastningen av dem som ferdes på veien og forhindrer at de synker nedi myra.

Brua kalles også Amtsbrua, og navnet forteller at den ligger på grensen mellom Buskerud og Akershus amt. Amt er den gamle betegnelsen på fylke. Brua er ei steinhvelvbru med en merkestein som viser grensen. Vannet i bakgrunnen er Langebrutjern.

November

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
44							1
45	2	3	4	5	6	7	8
46	9	10	11	12	13	14	15
47	16	17	18	19	20	21	22
48	23	24	25	26	27	28	29
49	○ 30						

RINGERIKSPORTEN

Foto: Sven Alexander 2018

Her har desembertåka lagt seg over Ringeriksporten, som offisielt heter «Sollihøgda gang- og sykkelveg bru». Brua ble satt opp i 1999, og har en total lengde på 60 meter. Den hadde tidligere stått et annet sted, og Hole kommune fikk den nesten gratis da den skulle rives. Imidlertid ble det en kostbar affære å få satt den opp her, så det er ikke sikkert at Hole kommune sparte noen penger på dette. Formen på brua vanskeliggjør også innkjøringen for store biler til industrifeltet.

Til tross for den buede fasongen er det ikke ei ren buebru, men heller ikke ei bjelkebru. Årsaken er at krumningen på buene er for liten til at den kan fungere som for eksempel ei steinhvelvbru, hvor det bare er trykkrefter i konstruksjonen. Her vil det bli strekk i underkant av de bærende konstruksjonene, så rent konstruktivt fungerer dette som en mellomting mellom bue og bjelke. Materialet i konstruksjonene er tre, bjelkene er limtre og brudekket er planker på tvers. Stabiliteten horisontalt er ivaretatt med et stålfagverk mellom limtrebjelkene.

Desember

2020

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
49		1	2	3	4	5	6
50	7	☉ 8	9	10	11	12	13
51	● 14	15	16	17	18	19	20
52	21	☉ 22	23	24	 25	26	27
53	28	29	○ 30	31			

21.: Vintersolverv 25.: Første juledag 26.: Andre juledag

HOLE HISTORIELAG

ble stiftet 18. april 1995. Lagets formål er å fremme interesse for lokalhistorie i Hole kommune, idet kunnskap om eget nærmiljø skaper følelse av tilhørighet og dermed større trivsel. Laget arrangerer møter og turer og arbeider for lokalhistorisk aktivitet, og har i dag rundt 220 medlemmer. Medlemsmøter med aktuelle foredrag eller rusleturer holdes vanligvis siste onsdag i hver måned.

Lagets viktigste prosjekter har de siste årene vært:

1. Gjenoppbygging av Røysehuset og småårshuset Topikrud på Sundvollstranda. Røysehuset, som er et gammelt tømmerhus, har stått på Søndre Fjell, Røyse, og representerer et typisk våningshus i Hole tidlig på 1800-tallet. Huset ble innviet i mai 2013 og brukes som møte- og forsamlingslokale. Historielaget har fått mange fine gaver som møbler, malerier og annet inventar til Røysehuset.

Røysehuset. Foto: Bjørn Geirr Harsson, 2009.

2. Drift og vedlikehold av storrhus, fjøs med stall og ystebu på den gamle setra Retthella, Krokskogen. Laget har leiekontrakt med eierne av setra. Hver siste lørdag i juni arrangeres Retthelladagen med servering av seterkost, kunstnerisk underholdning og foredrag.

Retthellsetra på Retthelladagen. Foto: Bjørn Geirr Harsson, 2005.

3. Utgivelse og salg av den årlige Holekalenderen.

4. Jørgen Moe-samlingen i Hole bygdearkiv. Formålet er å bygge opp en fullstendig samling med tekster av og om Jørgen Moe.

5. Kunstprosjektet *Anders Castus Svarstad - den realistiske miljøskildrer*. Maleriutstilling i Galleri Sundvolden høsten 2018 og utgivelse av bok om Svarstad og hans kunst.

6. Laget har også satt opp en minnetavle over trefningen i 1716 med Karl 12.'s soldater i Tavleskaret i Nordkleiva, ikke langt fra Kleivstua på Krokskogen. Her falt 28 svensker og tre nordmenn. Hver 17. mai holdes en minnesammenkomst her tidlig om morgenen.

Foto: Sven Alexander 2018

Krokksundbrua slik den ser ut i dag. Midt under brua er det passasje for båttrafikken gjennom ei større åpning i den gamle steinhvelvbrua. Over den gamle brua er nå ei to-felts veibru i Europavei 16. Den er det som på fagspråket heter en kontinuerlig slakkarmert bjelkebru på ståljernepillarar med injisert fôringsrør til fjell. Den ble bygget i 1965.

Støtt kulturarbeidet i Hole. Bli medlem i **Hole historielag**

Årskontingent kr. 150 kan sendes til postgiro: 2280.23.54049.

Postboks 109, 3529 Røyse

Hjemmeside: <http://www.hole-historielag.no>

E-post: post@hole-historielag.no

Hole historielag har tidligere gitt ut følgende kalendre:

1997: Gamle setre på Krokskogen	2009: Gamle gårdstun inspirerer kunstnere
1998: Funn fra fortiden	2010: Leiker og rampestreker i gamle dager
1999: Gamle skoler og skoleklasser i Hole	2011: Kvinneforeninger i Hole
2000: Hole gjennom 1000 år	2012: I Krokkleiva
2001: Kvinneliv i Hole	2013: Jørgen Moe 1813 - 2013
2002: Menn og yrker i eldre tid	2014: Hole i 1814
2003: Båttrafikk på Tyrifjorden	2015: Husmannsfolk i Hole
2004: Fiske i Steinsfjorden	2016: Postkort fra Hole
2005: Hole i 1905	2017: Anders Castus Svarstad, maleren fra Hole
2006: Til villmarken går min lengsel	2018: Kirker i Hole
2007: Eventyrgården Mo	2019: Fra folkedrakt til bunad
2008: Gamle butikker i Hole	

Kalendermaker og fotoredigering: Sven Alexander

I kalenderkomiteen sitter Bodil Gusgaard, Margit Harsson og Sten Høyendahl.

Produksjon: Kolltopp Forlag